

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационния труд на асистент **Весела мирчева- Игликина** на тема: **“Технология за оценяване на постиженията на учениците по български език и литература в начална училищна възраст“**;

за придобиване на образователно-научна степен **„Доктор“**, в област на висшето образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Методика на обучението по български език и литература в начален етап

От **проф. д.п.н. Емилия Миленкова Рангелова**, хабилитирана и доктор на науките в област на висшето образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2 Педагогика.
e-mail: erangelova2012@gmail.com

Предложеният за защита дисертационен труд е посветен на значим за началното образование проблем – технология за оценяване на постиженията на учениците по български език и литература в начална училищна възраст. Трудът е структуриран в увод, три глави, изводи, заключение, основни приложни приноси на труда, литература, приложения.

В увода е обоснована значимостта на изследвания проблем. и са формулирани обекта, предмета, целта, задачите, хипотезата и методите на изследването.

В първата глава – „Теоретична постановка на изследването“ се изяснява същността и основните измерения на феномена „ държавен образователен стандарт за оценяване“. Разкриват се редица страни на системата за оценяване в началното училище в Република България.

Специално внимание е отделено на целите на образованието, формулирани от Съвета на Европа. В тази връзка са очертани целите на образованието в редица развити индустриално страни и в Република България. На тази база са посочени някои специфични характеристики на образователните цели в начална училищна възраст и на оценяването на

учениците като същност и специфични особености. Очертани са редица характеристики на оценяването в Австралия, Германия, Гърция, Испания, Канада, Люксембург, Румъния, САЩ, Финландия, Швеция, Швейцария, Япония.

Специално внимание е отделено на стандарти за оценяване в Англия, САЩ и Франция.

Въз основа на действащото законодателство и практика е представен стандартът за оценяване в Република България. Анализирани са функциите на националната система за оценяване и ролята на мотивацията на основните субекти в нея - учители и ученици.

Във втората глава е представена в теоретичен план съвременна технология за преподаване на български език и литература при оценяване на постиженията на учениците. Разкрита е концептуалната, и съдържателната рамка на технологията.

Концептуалната рамка на модела на технологията включва: целите, етапите на работа, водещите идеи, мястото на самостоятелната практическа дейност на ученика и по-специално – използването на портфолио за активиране на ученика в процеса на обучение.

В съдържателната рамка е обосновано мястото и значението на обучението по български език и литература в началното училище. Специално внимание е отделено на формирането на основни езикови понятия и мястото на основните мисловни процеси. Представени са редица съвременни методически похвати за изграждане на езиковите понятия у малките ученици. Анализирани са специфичните съдържателни характеристики на технологията на обучението по български език и литература в първи, втори, трети и четвърти клас и оценяването на резултатите от него.

В третата глава са представени резултатите от проведеното емпирично изследване по време на констатация, формирация и

контролния етап на работа. Изследването показва, че в резултат от прилагането на разработената технология за обучение по български език и литература в първи, втори, трети и четвърти клас настъпват съществени положителни промени у учениците по отношение знанията и уменията им за основните езикови понятия и практическото им приложение.

Сравнителният анализ с контролната паралелка, в която не е прилагана технологията доказва реалната ѝ значимост. “След проверка на тестовете за изходни нива в края на четвърти клас, учениците показват високи резултати“. Работите на 96% от тях са без грешки. В много от работите, учениците сами са поправили грешките си. Това обстоятелство, от една страна, е показател за висока степен на самоконтрол и самооценка. От друга страна, то показва ефективността и значимостта на използваната технология.

Получените резултати показват и значимостта на приложения метод за преподаване в експерименталната паралелка.

За работещия характер на използваната технология по отношение оценяването говорят и резултатите от проведеното анкетно проучване с учениците от четвърти клас, с учители и родители. Интерес представлява фактът, че повече от половината от изследваните четвъртокласници и голяма част от изследваните учители и родители не одобряват провеждането на Националното външно оценяване. То е показател за нерешени проблеми и непреодоляната тревожност при този вид оценяване. Изследваните ученици, учители и родители подчертават особено роля на мотивацията за оптимално протичане на учебно-възпитателния процес по български език и литература.

Анализът на резултатите от проведеното изследване потвърждава верността на хипотезата, че “ системната и целенасочена работа с учениците за изготвяне на индивидуални папки - по подобие на портфолио за оценяване, повишава ефективността от обучението по български език и

литература. ...Работата за изготвяне на собствени индивидуални папки развива у учениците умения за критично мислене.. ., самоконтрол и самооценка....Учебното съдържание може да стане интересно и леко за усвояване, когато се създадат условия за творческо мислене, за самостоятелна работа...“, когато учениците изпитват емоционален комфорт в процеса на обучение.

Дисертационният труд е принос в педагогическото познание и практика в две направления:

- Разработена и апробирана е технология за обучение по български език и литература в началното училище, която създава условия за комплексно оценяване на учениците. Получените резултати от апробацията показват, че тя може да бъде използвана в педагогическата практика.
- Апробирана е и технология за самостоятелно учене и самооценяване от ученика на собствените резултати от обучението по български език и литература. Тя е доказала своята ефективност и е полезно да бъде прилагана от учителите в началното училище.

Към докторанта имам няколко препоръки и въпроси.

Препоръки:

- ✓ необходимо е в бъдещите разработки по проблема при използване на словосъчетанието “някои автори“ да се посочват поне 3-4, а не само един;
- ✓ при дословно ползване на законови актове и текстове от книги, да се цитира прецизно- да се поставят кавички;
- ✓ при изписване на България е необходимо да се постави “Република“.

Въпроси:

- ✓ какво включвате в понятието “европейско съзнание“?0(с.16)
- ✓ в каква степен очертаните ключови компетенции на стр.34 се отнасят за учениците от началното училище?
- ✓ какво се включва при изписването на целта пред децата в началното училище на следния текст: “да се стремят към учене през целия живот “?

В заключение считам, че представеният за защита дисертационен труд отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България. Авторефератът отразява съдържанието на труда. Посочените публикации са по темата на дисертационния труд.

Анализът на дисертационния труд ми дава основание да предложа на уважаемите членове на научното жури **да бъде присъдена на асистент Весела Мирчева-Игликина образователно-научната степен "доктор" в област на висшето образование 1 Педагогически науки, професионално направление 1.3. Методика на обучението по български език и литература в начален етап.**

14.01.2019г.
София

автор на рецензията:
/проф.д.п.н. Емилия Рангелова/